

В'язанчик

Віра Багірова

В'ЯЗАНЧИК У ДИТЯЧОМУ САДКУ

Василинка — новенька. А новенькі в перші дні завжди плачуть за мамами. Якщо і не плачуть, то нудьгують обов'язково.

Але промайне кілька днів — і новеньким вже не хочеться йти із дитячого садка додому. Але з Василянкою було складніше.

Минув цілий тиждень, а на віях у дівчинки все ще виблискують слізки.

"Треба познайомити її з В'язанчиком". — подумав Іванко.

В'язанчик охоче погодився познайомитись з дівчинкою.

— Я дуже не люблю сліз, — сказав В'язанчик Василянці. — Ти все плачеш і плачеш. Сльози — це вода, і дивись, намокнуть мої постелики. Ти хочеш, щоб вони намокли?

— Ні, не хочу, — зітхнула і з цікавістю глянула на В'язанчикові постелики. — Які в тебе гарні постелики! — Василинка втерла слізки. — Але мені все одно сумно.

— Тоді давай сумувати разом, — запропонував В'язанчик і так похнюпив голівку, що крисання мало не з'їхала йому на очі.

— Але ж тобі не хочеться до мами, — мовила Василинка.

— Як це не хочеться?—аж підскочив В'язанчик. — Та я, хочеш знати, не маю мами. І мені ще більше хочеться до мами, ніж тобі, і до дідуса Карп'юка хочеться. Майстер Карп'юк — дідусь Іванка. Він живе за Ворохтою, на високій горі. Часто їздити в гості дідусеві нелегко. Восени, коли не було ще снігу на горах, дідусь приїжджав до міста і подарував мене Іванкові. Ти сумуєш за мамою, а я — за дідусем.

— Тоді будемо чекати на мою маму.

— Чекати до вечора дуже довго. Хочеш, я тобі буду за маму?

— Ти? — недовірливо перепитала Василинка. — Але ти не зможеш зав'язати мені стрічку, не зашнуруєш черевички і гудзики не застібнеш...

— Виходить, ти просто не вмієш одягатись. А я думав...

— Не треба так думати. Я... Я... — Але дівчинка нічого не могла сказати, і рясні сльозинки як горох котились по личку, по рожевому платтячку.

— Ти тільки не плач, Василинко, я навчу тебе й одягатися, й на сопілці грати.

Василинка всміхнулася.

В'язанчик дістав з кишені сопілку і заграв для Василянки веселу пісеньку.

ПО СУНИЦІ

В дитячому садочку усі раділи:

— До лісу! До лісу по суниці!

— Ми йдемо до лісу!

З дітьми, окрім виховательки Ганни Петрівни, пішов і В'язанчик.

Хитрим суницям ніяк не хотілось бути в кошиках. Вони танули на губах. Лише у В'язанчика кошик швидко наповнювався ягідками. Він залюбки збирав суниці для

Василинки. Тепер у Василичиному кошику було найбільше ягідок.

— Ходімо допоможемо тепер Іванкові! — запропонував В'язанчик.

— Ходім! — всміхнулась Василинка.

І вони пішли. Та раптом у долині В'язанчик помітив пересохле русло потічка.

І тоді Василинка покликала всіх-всіх у цю долину.

— А чи не допомогти нам потічкові? — спитав у малят В'язанчик.

— Поможемо! Поможемо! — охоче погодились всі діти.

Швидко вони відшукали великий камінь, який скотився з гори і закрит собою джерельце. Камінь холодно дивився на дітей своїм лупастим оком.

— Давайте його підважимо — і вода тоді вільно побіжить у долину, — запропонував В'язанчик.

Так і зробили. Гайна Петрівна, малята і В'язанчик дружно підважили камінь, і потічок задзюркотів, задзвенів, розливаючи довкола радісну, дзвінку музику.

ПОСТРІЛ У ЛІСІ

Поверталися до дитячого садка.

Раптом почувся тріск сухих гілочок, шелест трави і перед малятами з'явилась сім'я оленів — тато-олень Рогач, мама-олениця і тонконогий оленець.

Олені з цікавістю дивились на малят, а діти на оленів.

Враз оленець підійшов до В'язанчика, постукав по втоптаній стежці копитцем, нагнувся, шепнув щось В'язанчикові на вушко — і обоє відійшли вбік.

Тим часом діти частували оленя й оленицю сунічками — кожен набирив у жменьку ягід і клав їх на листки, щоб потім олені могли собі їсти, бо помітили, які вони соромливі.

А В'язанчик був з оленцем, який запропонував йому погуляти. "Я трохи покатаюся і повернусь до дітей", — подумав собі В'язанчик.

Оленець присів, щоб малому було зручно сісти верхи. І вони помчали швидше вітру через ліс.

Дерева своїми гілками не зачіпали В'язанчика. Боялися, щоб він не загубив ненароком крисаню. Така вона була гарна. А потім відпочивали на барвистому духмяному килимку галяви.

Раптом щось як бабахне! Оленець завмер.

— Ой, це ж бракон'єр! — злякано затремтів оленець і міцно притулився до В'язанчика... — В'язанчику, я боюсь...

І справді, з-за дерев показався чоловік у високих гумових чоботях, з рушницею.

— Це бійся. Сиди тут, — наказав оленцеві, а сам миттю виліз на ліщину, і поки бракон'єр діставав набої та цілився, В'язанчик стрибнув на рушницю, на саму мушку. Бракон'єр розгубився. Рушниця випала з рук і так бабахнула! Тут з'явився звідкись орел-беркут і почав бити дзьобом, пазурами і крилами лихого бракон'єра.

В'язанчик закричав:

— Люди? Ловіть бракон'єра!

Але поруч людей не було. Бракон'єр цього не знав і втікав щосили.

Оленець теж побіг лісом до своєї матері.

А орел-беркут змахнув крилами, оглянувся, ненароком зачепив кігтиком В'язанчика і поніс високо-високо над деревами.

— Нічого собі мандрівочка, — набурмосився В'язанчик. — Верхи кататись на оленцеві значно краще. А тут несуть тебе невідомо куди й не питають, хочу я цього чи ні...

Глянув В'язанчик униз і побачив, що його оленець розказував щось своїй мамі.

— Я тут? Я тут! — вигукнув В'язанчик, але оленець його не почув.

Тим часом беркут прилетів до високої скелі, сів на камінь, а В'язанчик відчув, що він котиться униз.

БУРЯ

В'язанчик успішно приземлився у м'який зелений мох. Роздивився довкола. Все було таким незнайомим, до того ж у лісі вже снувалися сутінки.

— Треба відпочити трохи, — сказав сам до себе. — А потім іти.

В'язанчик постелив собі сіна, вкрився листочком. Оченята злипалися так, наче хто взяв і намазав їх вишневим клеєм.

Отак він спав цілий вечір і цілу ніч.

Знайшов його серед моху ранок. Він торкнувся сонячним промінцем до щічки, полоскотав — В'язанчик і прокинувся. Прибрався, причепурився, поснідав смачним нектаром, який ласкаво запропонували йому квіти, та й пішов шукати своїх друзів.

Скільки йшов — невідомо. Можливо, три години, можливо, п'ять. Навкруги дуже потемніло, так ніби серед білого дня на ліси впала ніч.

Зашелестіло, зашуміло, загуло.

— Ходімо сховаємось. Буря буде, — каже хтось грубим, але добрим, лагідним голосом.

— Ти хто? — питається В'язанчик.

— Ведмідь Бурмило. А ти хто?

— В'язанчик.

Ведмідь посадив В'язанчика на м'яку теплу лапу і вніс до печери. Тільки сховались, чують — зірвався вітер і заходився сваритися з лісами, потім почав ламати і корчувати дерева, котити важке каміння. В'язанчик уткнувся в теплий кожух Бурмила і зітхав.

— Ти тільки не бійся. Тут нам буде не страшно.

— Чуєш, як там шумить, реве, гупає, стогне, тріщить?

— А нам з тобою затишно і сухо, — посміхнувся ведмідь. — Удвох веселіше і не страшно. Якби не ти — я б теж боявся.

Десь зовсім поруч так гримнуло, що здригнулася вся земля, і в цей час блискавка звалила високу й струнку смереку. Своїм верховіттям вона сягнула печери, де ховалися Бурмило і В'язанчик.

ГРОМОВИЙ ВОГОНЬ

В'язанчик помітив у хвої смереки червоного чоловіка, що весело танцював на поваленому дереві.

— Що ти робиш? — спитав В'язанчик.

— А хіба не бачиш? Палю смереку. А від смереки займеться увесь ліс. Я дуже люблю все палити.

— А як тебе звати? — спитав В'язанчик.

— Я — Громовий Вогонь. А ти хто?

— В'язанчик.

— А ти боїшся води?

— Ні. Чого б я мав боятися води?

— Ох, ця вода. Я так не люблю води. Всю мою роботу вона зводить нанівець. Через ту воду нічого підпалити не можу, — бідкався Громовий Вогонь.

В'язанчик розмовляв з Громовим Вогнем, а сам непомітно набирив у долоньки дощової води і лив на смереку. Ноги в цього давно промокли, зате Громовому Вогневі захотілося раптом спати.

Громовий Вогонь позіхнув, засичав і заснув.

— От і добре, — В'язанчик посміхнувся. — В лісі не буде пожежі.

Хотів про це розказати ведмедеві, але Бурмила в печері вже не було.

В'язанчик виліз на пеньок, вмовився зручненько на сонці ще й постолики сушити поставив.

З ГРОМІВКОЮ ДО ДІДУСЯ

Сонечко швидко висушило В'язанчика, висохли й постолики, стало сухо й у лісі.

Сидить собі В'язанчик та й думає, що йому тепер робити. Коли чує — голоси недалечко. То йшли лісоруби. Вони обстежували повалені вітром дерева. Не пропадати ж добру марно.

В'язанчик узувся і хотів іти до лісорубів, щоб сказати про громівку-смереку.

Але лісоруби і самі її помітили.

— Громівка! — підтвердив інший. — Треба сказати про неї майстрові Василеві Карп'юку. Золоті руки він має. І заговорить, заспіває у нього ця смерека на всі наші Карпати.

Лісоруби постояли трохи і пішли в гліб лісу.

В'язанчик вирішив лишитися тут, коло громівки.

"А що, коли прийдуть інші лісоруби і не помітять, що це громівка?— подумав В'язанчик. — А що, коли трактором потягнуть десь її для новобудови? Треба шукати Бурмила".

А Бурмило в цей час на зрубі ласував малиною і скося спостерігав за В'язанчиком. Він вже хотів піти до В'язанчика, бо й для нього малини стиглої назбирав, та боявся лісорубів.

А тепер В'язанчика він знайшов коло громівки.

— Що робиш, В'язанчику?

— Міркую.

— І про що ти міркуєш?

— З цієї смереки-громівки може вийти така трембіта, що всі гори спів її почують.

— Всі гори? — недовіжливо перепитав Бурмило.

Перевалюючись, вий підійшов до смереки, пильно оглянув дерево.

— Але для того, щоб вона заспівала, — вів далі В'язанчик, — її треба віднести до мого дідуся Карп'юка. Ось тут навіть лісоруби казали, що у діда Василя золоті руки.

— Ну, коли так, то я покличу своїх братів і віднесемо цю громівку до твого дідуся. Дорогу до нього ми знаємо, — сказав ведмідь.

— Донесемо! Донесемо! І я допоможу нести! — радісно вигукнув В'язанчик.

Бурмило тоді виліз на найвище дерево, що було на цій горі, й заревів:

— Брати мої! Де ви є? Біжіть до мене сюди!

Не встиг Бурмило й з дерева злізти, як четверо ведмедів прибігли сюди. А за хвилину-другу понесли смереку через притихлий ліс.

В'язанчик йшов позаду й ніс вершечок смереки. І здавалось йому, що саме цей смерековий вершечок найважчий і якщо він ненароком упустить, то дерево привалить усіх ведмедів і тоді не донести їм громівки нізачо.

Аж увечері дісталися вони до оселі Василя Карп'юка.

Смереку поклали на подвір'ї. Ведмеді по черзі подали В'язанчику лапи, попрощались і пішли собі додому.

В'язанчик схвильовано постукав до дідусевої хати, але його стукоту не почув дідусь, і він вигукнув:

— Дідусю, відчиніть!

ЗУСТРІЧ

В'язанчик тулився до дідусевої щок, гладив сиві вуса і розповідав про все-все, аж поки не здолав його міцний сон.

Вранці прокинувся В'язанчик, а в нього нові-новісінькі постоліята, ще кращі, ніж були.

— В'язанчику, що будемо робити? — всміхнувся дідусь у вуса. — Спершу візьмемось за трембіту чи напишемо листа Іванкові, щоб не хвилювався за тебе?

— Напишемо листа, бо я сам за Іванка хвилююсь.

В'язанчик приніс папір і ручку. Але оскільки писати він ще не вмів, листа довелось писати дідусеві. В'язанчик сидів коло нього і казав, що писати.

Довгий-довгий лист вийшов.

Такий, як В'язанчикова мандрівка.

І писали дідусь з В'язанчиком, аби Іванко приїжджав у гори, бо мають вони смереку-громівку, будуть робити трембіту з неї.

Іванко не забарився. Сів на поїзд і поїхав до діда. А від станції — на високу гору, де живе дід Василь.

На гору він ішов аж півдня. Втомився, але то нічого.

ТРЕМБІТА

В'язанчик, Іванко і дідусь Василь обтесали смереку, добулися до серединки, яка називається серцевиною, розкололи цю серцевину надвоє. Видовбали, вишкребли все зайве дерево. А тоді склали два жолоби докупи, обвили березовою корою, так ніби

бинтом, щоб ця довга труба не розпалася. Ще й мундштук зробив дідусь, щоб трембіта співала й говорила.

— Ану, В'язанчику, спробуй підняти! — усміхнувся дідусь.

— Де вже мені підняти, коли вона така довга?! Ми он вп'ятьох з ведмежами ледве донесли... — зітхнув В'язанчик і несміливо підійшов до громівки, яка тепер вже мала нове, гарне ім'я — трембіта.

— Я тобі допоможу, — сказав Іванко.

Але В'язанчик сам взяв у руки трембіту і підняв її над собою, така вона була легенька.

— Дідусю, а трембіта і справді грає? — перепитав недовірливо В'язанчик.

Дідусь узяв трембіту, підніс її до уст.

— Справді, В'язанчику. — Він дмухнув усередину, і в дереві назавжди поселилась пісня.

"Ту-ру-ру-ру", — почули її голос усі гори. Музику слухали ліси, ріки, полонина, звірі, птахи, дерева і трави. І на голос трембіти сходилися люди, зліталися вітри.

"Ту-ру-ру-ру-ру-ру", — говорила і не могла наговоритись трембіта. Так багато хотіла вона розказати землі, небу, сонцю, яке стояло над подвір'ям дідуся Василя Карп'юка, що мав онука Іванка і ще одного внука — В'язанчика, який скоро сам навчився грати і його називали В'язанчиком-трембітарем.

Джерело: Київ, Веселка, 1985